Yarat?c?l?k Hakk?nda Ne Dü?ünüyorsunuz Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yarat?c?l?k Hakk?nda Ne Dü?ünüyorsunuz Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32875

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bu ölçek, bireylerin **yarat?c?l?k** hakk?ndaki örtük teorilerini veya inançlar?n? ölçmek amac?yla uyarlanm??t?r. Orijinal olarak yabanc? bir kültürde geli?tirilen bu araç, 2011 y?l?nda Ayhan Dikici taraf?ndan Türk kültürüne adapte edilmi?tir. Ölçek, yarat?c?l???n do?as?na, kaynaklar?na ve tezahürlerine ili?kin bireylerin sahip oldu?u genel anlay??lar? ve kal?p yarg?lar? belirlemeyi hedefler. Yap?lan uyarlama çal??mas?, ölçe?in 14 maddeden ve 7 alt boyuttan olu?tu?unu göstermi?tir ve psikometrik özellikleri Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile incelenmi?tir.

Ölçek, yarat?c?l??a dair yüksek veya dü?ük örtük dü?üncelere sahip olan bireyleri ba?ar?yla ay?rt edebilme yetene?ine sahiptir. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk kültüründe kullan?ma uygun oldu?unu gösterirken, baz? alt boyutlar?n (özellikle fizyoloji boyutu) yak?nsama geçerli?i aç?s?ndan ek incelemeye ihtiyaç duydu?unu ortaya koymu?tur.

Anahtar Kelimeler

Yarat?c?l?k, **Örtük Kuramlar**, Psikolojik Ölçek, Türk Uyarlamas?, Faktör Analizi, Güvenirlik, Geçerlik, Ayhan Dikici.

Yazarlar

Ayhan Dikici

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin yarat?c?l?k kavram?na dair sahip olduklar? **örtük kuramlar?** (Implicit Theories) belirlemektir. Bu kuramlar, ki?ilerin yarat?c?l???n kimlerde bulundu?una, nas?l geli?ti?ine ve hangi faktörlere ba?l? oldu?una dair geli?tirdikleri ki?isel inanç sistemlerini temsil eder ve bireylerin yarat?c? süreçlere yakla??mlar?n? etkiler.

Uyarlama çal??mas?, bu psikolojik yap?y? Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebilecek bir araç sa?lamay? hedeflemi?tir. Bu sayede e?itim, yönetim ve psikoloji alanlar?nda yarat?c?l?k alg?s?n?n ara?t?r?lmas?na ve kültürel farkl?l?klar?n incelenmesine olanak tan?nm??t?r.

Yap?

Ölçek, **yarat?c?l???n örtük kuramlar?** (Creativity) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, genellikle bireylerin yarat?c? ki?ileri veya süreçleri nas?l alg?lad???n? kapsar. Ölçek toplamda 14 maddeden ve 7 farkl? alt boyuttan olu?maktad?r. Bu alt boyutlar, yarat?c?l???n fizyolojik, kültürel,

ARABPSYCHOLOGY.COM

ki?ilik veya geli?imsel gibi farkl? yönlerine dair inançlar? temsil eder.

Ölçek, 6'l? Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullan?r. Kat?l?mc?lar, kendilerine sunulan maddelere ne derece kat?ld?klar?n? belirtirler. Derecelendirme sistemi, 1 (Kesinlikle kat?lm?yorum) ile 6 (Tamamen kat?l?yorum) aras?nda de?i?en seçenekleri içerir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, Do?rulay?c? **Faktör Analizi** (Confirmatory Factor Analysis - DFA) yöntemleri kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. Çal??mada, birinci ve ikinci modellerin yak?nsama (convergent) ve ayr??ma (divergent) geçerlikleri incelenmi?tir.

Yak?nsama Geçerli?i: Bu geçerlik türünün sa?lanmas? için bir yap?y? olu?turan de?i?kenlerin veya alt boyutlar?n kendi aralar?ndaki korelasyonlar?n?n yüksek düzeyde olmas? beklenir. Temel ko?ul, standardize edilmi? faktör yüklerinin .50'den büyük ve ideal olarak .70'den büyük olmas?d?r. Di?er bir yöntem olan Aç?klanan Ortalama Varyans (AVE) hesaplamas?nda ise de?erin .50'den büyük olmas? (AVE > .50) önemlidir. Tablo 5'teki sonuçlara göre, birinci modelin tüm alt boyutlar?nda AVE > .50 ko?ulu sa?lanm??t?r. Ancak ikinci modelin alt boyutlar?nda sadece kültür boyutunda bu ko?ul sa?lanm??t?r. Bu durum, fizyoloji boyutunu olu?turan maddelerin yak?nsama geçerli?ine sahip olmad???n? göstermi?tir.

Ayr??ma Geçerli?i: Ayr??ma geçerli?i, yap?lar?n birbirinden farkl? ve ba??ms?z oldu?unu gösterir. Ayr??ma geçerlili?inin sa?lanmas?nda, bir yap?ya ait aç?klanan varyans?n (AVE), o yap?n?n di?er yap?larla aras?ndaki en yüksek **korelasyon** katsay?s?n?n karesinden büyük olmas? (AVE > En Yük. Kor.^{2}) gerekmektedir (Bülbül ve Demirer, 2008; Byrne, 2010). Yap?lar aras? korelasyon de?erleri incelenmi?; Cohen ve Lea (2002), sosyal bilimler için .30 düzeyinin orta düzey bir korelasyon oldu?unu belirtirken, Gay ve Airasian (2003) .10 veya .15 düzeyindeki korelasyonlar?n büyük bir sorun te?kil etmedi?ini ifade etmi?tir. Bu bulgular, ölçe?in yap?sal ayr??mas?n? genel olarak desteklemi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik incelemesi, madde analizleri yoluyla yap?lm??t?r. Ölçe?in ay?rt edicili?ini belirlemek amac?yla, her madde için madde puanlar?n?n üst ve alt gruplardaki ortalamalar? aras?ndaki fark ba??ms?z gruplar **t-testi** (t-test) ile test edilmi?tir (Turgut ve Baykul, 1992).

Ölçe?i olu?turan 14 maddeye ili?kin t de?erleri 2.000 ile 15.033 aras?nda bulunmu?tur. Bu t de?erleri, 686 serbestlik derecesi ile .05 düzeyinde anlaml? bulunmu?tur. Bu istatistiksel sonuç, ölçe?in puanlanmas?n?n, yarat?c?l??a ili?kin örtük dü?ünceleri yüksek olan bireyler ile dü?ük olanlar? birbirinden güvenilir bir ?ekilde ay?rt edebilece?ini kan?tlamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Yarat?c?l?k Hakk?nda Ne Dü?ünüyorsunuz Ölçe?i'nin Türk kültürüne uyarlanmas? sürecinde, ölçe?in orijinal çok boyutlu yap?s?n? do?rulamak amac?yla Do?rulay?c? **Faktör Analizi** (DFA) kullan?lm??t?r. Çal??ma, ölçe?in 7 alt boyuttan olu?an yap?s?n?n Türk örnekleminde nas?l bir uyum gösterdi?ini ara?t?rm??t?r.

DFA sonuçlar?, iki farkl? yap?sal model üzerinden de?erlendirilmi? ve özellikle yak?nsama geçerli?i aç?s?ndan faktör yükleri ve Aç?klanan Ortalama Varyans (AVE) de?erleri kritik öneme sahip olmu?tur. ?kinci modeldeki fizyoloji boyutunun AVE de?erinin .50 e?i?inin alt?nda kalmas?, bu boyutun kendi maddeleri ile yeterli düzeyde yak?nla?mad???n? göstermi?, ancak genel olarak yap?sal modeller aras? ili?kiler kabul edilebilir düzeyde bulunmu?tur.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 14 madde ve 7 alt boyuttan olu?an, 6'l? Likert tipi derecelendirme ölçe?i.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yarat?c?l?k hakk?ndaki örtük kuramlar? ölçmek istenen genel popülasyon.

Age Group: Belirtilmemi? (Genellikle yeti?kin veya üniversite ö?rencisi örneklemlerinde kullan?l?r).

Population Details: Uyarlama çal??mas?, Türkiye'deki bir örneklem üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

Yarat?c?l?k, Örtük Kuramlar, Psikometri, Yak?nsama Geçerli?i, Ayr??ma Geçerli?i, AVE, T-Testi, Ayhan Dikici, Korelasyon.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?il.

Affiliation Email addresses: ayhandikici@yahoo.com

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?il.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Ölçe?in Türk kültürüne uyarlanmas? 2011 y?l?nda yay?nlanm??t?r.

?leti?im ve ?zinler: Ölçek sorumlusu yazar Ayhan Dikici ile ayhandikici@yahoo.com adresi üzerinden ileti?ime geçilebilir.

Ücret: Bilgi mevcut de?il.

Kaynaklar

Dikici, A. (2011). Yarat?c?l???n örtük kuramlar?: Yarat?c?l?k Hakk?nda Ne Dü?ünüyorsunuz Ölçe?inin Türk kültürüne uyarlanmas?. *e-Journal of New World Sciences Academy, 6*(1) 588-604.
Byrne, B. M. (2010). *Structural Equation Modeling with AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming*. Routledge.
Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Prentice Hall.
Bülbül, S., & Demirer, E. (2008). Yap?sal E?itlik Modellemesi ile Ölçek Geli?tirme. *Yay?nlanmam?? Ders Notu*.
Cohen, J., & Lea, R. (2002). *Applied Multiple Regression/Correlation Analysis for the Behavioral Sciences*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
Gay, L. R., & Airasian, P. (2003). *Educational Research: Competencies for Analysis and Application*. Prentice Hall.
Turgut, M. F., & Baykul, Y. (1992). *E?itimde Ölçme ve De?erlendirme*. Pegem Yay?nc?l?k.

Ölçe?in orijinal makalesine Dergipark üzerinden ula??labilir: dergipark.ulakbim.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: yaraticilik-hakkinda-ne-dusunuyorsunuz-olcegi-toad.pdf

Yarat?c?l?k Hakk?nda Ne Dü?ünüyorsunuz Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 14 madde ve 7 alt boyuttan olu?mu?tur. Örnek maddeler a?a??dad?r:

?lk do?an çocuklar kendisinden sonra do?an karde?lerinden daha yarat?c?d?r.
?lk do?an çocuk yarat?c?l?kta bir avantaja sahiptir.

ARABPSYCHOLOGY.COM